

Metsätalouden kannustejärjestelmä

Metsäneuvos Marja Hilska-Aaltonen
Maa- ja metsätalousministeriö
20.6.2018

11.6.2018

 mmm.fi
ruokaa ja luonnonvaroja

Yleistä tukijärjestelmästä

- Metsätalouden tukijärjestelmä on aina ollut kiinteä ja tärkeä osa Suomen yleistä metsäpolitiikkaa, ei irrallinen yksityismetsätalouden edistämiskeino.
 - Tukijärjestelmällä aktivoidaan yksityismetsänomistajia metsiensä hoitoon ja käyttöön
 - Tuella on vipu-vaikutus eli tuet lisäävät metsänomistajan omien varojen käyttöä metsänhoito- ja metsänparannustöiden toteutukseen ja monimuotoisuuden edistämiseen
 - Tuki mahdollistaa ammattiavun käytön toimenpiteiden suunnittelussa ja toteutuksessa
 - Tuettaville toimenpiteille asetetut rahoitusehdot ohjaavat näiden toimenpiteiden toteutusta laajemminkin kuin vain rahoitettujen hankkeiden ja toimenpiteiden osalta

 mmm.fi
ruokaa ja luonnonvaroja

Tukijärjestelmä on eräs Kansallisen metsästrategian 2025 toimeenpanon keinoista

- Talousmetsien lisääntyvät hakkuut edellyttävät metsien kasvun lisäystä, jotta metsätalouden kestävyys on jatkossakin turvattu.
- Kasvuisat ja terveet metsät sitovat hiiltä.
- Metsien hoidon ja käytön kestävyys edellyttää monimuotoisuudesta huolehtimista.
- Toimiva metsätieverkosto palvelee laajasti maaseudun elinkeinotoimintaa ja helpottaa pelastustehtävissä sekä mahdollistaa metsien virkistyskäytön

Uuden kannustejärjestelmän valmistelu

- MMM tilasi vuonna 2016 selvitykset Tapio Oy:ltä ja Lukelta metsätalouden kannustejärjestelmän kehittämistarpeista.
- Vuonna 2017 MMM järjesti 7 seminaaria eri puolilla maata keräten näkemyksiä uudelle kannustejärjestelmälle asetettavista tavoitteista ja tuettavista toimenpiteistä.
- Kuluvana vuonna
 - Tapio Oy:ltä on tilattu selvitykset yhteishankkeina toteutettavien suometsän hoito – ja metsätiehankkeiden aikaansaamisen pullonkaloista (käytännön pilotti) sekä luonnonhoidon nykyistä parempi huomioiminen osana talousmetsien hoitoa ja käyttöä
 - Lukelta on tilattu selvitys de minimis –tukijärjestelmän käyttökelpoisuudesta metsätaloustoimenpiteiden rahoituksessa
 - KMS 2025 toimeenpanoon liittyen valmistellaan uuden kannustejärjestelmän linjauksia
 - Vaikutetaan yhdessä muiden jäsenvaltioiden kanssa tuleviin EU:n linjauksiin
 - Syksyllä pitäisi linjausten olla valmiita, jotta vaikuttaminen maaseutuohjelman sisältöön ja muihin valtiontukea koskeviin säädöksiin on mahdollista.

Metsien hoidon ja käytön tuloksia

- Metsäteollisuus on investoinut Suomeen ja kotimaisen puun kysyntä on kasvanut
 - Runkopuun hakkuumäärä oli vuonna 2017 noin 72 miljoonaa kuutiometriä (sisältäen sekä ainespuun että energiapuun hakkuut)
 - Arvio suurimmasta kestävästä hakkumahdollisuudesta on noussut puuston lisääntyneen kasvun johdosta ja on tällä hetkellä noin 81 miljoonaa kuutiometriä
 - Talousmetsien kasvu on noin 105 miljoonaa kuutiometriä vuodessa, tavoitteena saavuttaa noin 130 miljoonan kuutiometrin kasvu vuoteen 2050 mennessä
 - Puuston keskitilavuus hehtaarilla on kasvanut keskimäärin 51 %1980-luvulta lähtien
 - Puuston määrä ja kasvu ovat lisääntyneet, vaikka puusto on kertaalleen hakattu 40 vuoden aikana

Investoinnit metsätalouteen

- Hyvin hoidetut metsät ovat mahdollistaneet hakkuiden lisäyksen ilman, että kasvusta on tingitty
 - Lisäys on ollut mahdollista, koska vuosikymmenien ajan on sekä metsänomistajien että valtion rahoitusta käytetty yksityismetsien metsänhoito- ja metsänparannustöihin
- Tällä hetkellä investoinnit metsähoitoon ja -perusparannukseen laahaavat jäljessä tavoitteista
 - Alueellisissa metsäohjelmissa asetettuja tavoitteita ei ole saavutettu ja hoitorästit ovat kasvaneet.
 - Metsätalouden tavoiteltavien ja tarpeellisten toimenpiteiden toteutuksessa jäädytään jatkuvasti jälkeen niin metsänhoidossa, monimuotoisuuden turvaamisessa kuin metsätiehankkeissa
 - Taimikonhoidon ja nuoren metsän hoidon rästit yhteensä n. 800 000 ha, sen lisäksi ensiharvennusrästit yli 1 milj. ha
 - Kemera ja luonnonhoidon määrärahoja on jäänyt viime vuosina runsaasti käyttämättä

Ilmastonmuutokseen sopeutumisen haasteet

- Metsien rooli hiilinieluna on tärkeä ja se tulee turvata myös tulevaisuudessa
 - On huolehdittava metsien kasvusta ja terveydestä sekä vahvistettava niiden kykyä toipua erilaisista tuhoista.
- Energia- ja ilmastopolitiikan keskeisiä tavoitteita on nostaa uusiutuvan energian osuus 50 prosenttiin energian loppukulutuksesta 2020-luvulla.
 - Osana energia- ja ilmastopolitiikkaa tullaan tarkastelemaan myös metsäpinta-alan lisäämisen ja metsäkadon vähentämisen mahdollisuuksia mm. pellonmetsityksen tarpeellisuutta ja vaikuttavuutta
 - Mm. yhteinen maatalouspolitiikka (CAP) määrittelee minkä tyyppisiä tukijärjestelmiä jäsenvaltiossa voi olla
- Suometsillä on suuri rooli ilmaston muutokseen sopeutumisessa
 - Tarvitaan erilaisten suometsien kasvatusketjuja
 - Toimenpiteiden huolellinen suunnittelu ja toteutus on tärkeää
 - Osaamisen kehittäminen ja käytäntöön vieni
- Metsäteiden laatu ja kunnossapito korostuvat talvikausien lyhentyessä ja sateisuuden lisääntyessä ja samalla kuljetusvaatimusten kasvaessa.

Monimuotoisuuden edistämisen keinot

- Ajantasaiset ja laadukkaat paikkatiedot mahdollistavat kattavan tiedon monimuotoisuuden kannalta tärkeistä kohteista
 - Eri osissa maata erilaiset luonnonhoidon painopisteet
- Luonnonhoidon vaatimukset otetaan huomioon nykyisin
 - Metsälain velvoitteissa
 - Rahoitettavissa metsänhoito- ja metsänparannustoimenpiteissä
 - Tilakohtaisissa ja tilojen yhteisissä metsäluonnon hoitohankkeissa
 - Kulutus, vieraslajien torjunta, vesistöhaittojen estäminen, elinympäristöjen – ja maisemanhoito, kulttuuri- ja virkistysarvojen parantaminen jne.
 - Monimetsähankkeessa kehitetty työkalut ja ”tarkistuslista” auttavat toimenpiteiden kohdentamisessa
 - Lahopuiden ja säästöpuiden jättäminen
 - Pienvesien suojelu jättämällä suojavyöhykkeet
 - Jatkuvan kasvatuksen menetelmät
 - Ympäristötukisopimukset
 - Metsälain 10 § kohteet ja niiden ympäristö

Monimuotoisuuden edistäminen

- Metsänomistajien vapaaehtoisuuteen perustuvaa toimintaa
- Luonnonhoidon lisääminen talousmetsien jokapäiväisessä hoidossa ja käytössä nykyistä vaikuttavammin ja kustannustehokkaammin on tärkeää
- Keinoina mm.
 - Tuki toimenpiteisiin, jotka ylittävät jo sovitut tasot
 - Metsänomistajien tiedon lisääminen eri mahdollisuuksista
 - Paikkatietoaineiston hyödyntäminen nykyistä monipuolisemmin
 - Nykyistä kevyempi hallintomalli tuettavien kohteiden tunnistamiseen ja rahoituksen hakemiseen ja päätöksentekoon
 - Hanke-/jatkuvaan hakuun perustuva järjestelmä
 - Priorisointi luonnonhoidon tavoitteiden perusteella
 - Metsäkeskuksen riittävä resurssointi
- Tarvitaan käytännön pilotointia uusien, rahoitettavien toimintamallien sisällyttämiseksi tukijärjestelmään

Rahoituskausi 2021=>

- EU-säädösten tulisi mahdollistaa laaja keinovalikoima metsätalouden tukiiin sekä EU-osarahoitteisissa että kansallisissa tukijärjestelmissä
- Maaseutuasetuksen mahdollistamat metsätoimenpiteet ovat Suomelle tärkeitä, sillä metsätalouden valtiontukia ohjaavat säännöt seuraavat varsin tarkasti maaseutuasetuksen metsätoimia.
- Kansallista rahoitusta vuosittain noin 60 milj. euroa
- De minimis -tuet ovat ainoa mahdollisuus, jos valtiontukisuuntaviivat tai ryhmäpoikkeusasetus eivät mahdollista jotakin toimenpidettä.
 - Kansallisesti päätetään tukiehdot
 - Tuki enintään 200 000 euroa /3 vuoden liukumana
- Tavoitteena on, että tukea myönnetään tarkoituksenmukaisella tavalla eri toimenpiteisiin joko notifiotuna valtiontukena tai de minimis-tukena
- Sama laki koskisi sekä puuntuotannon edistämistä että luonnonhoidon rahoitusta kuten nykyisin.

Tavoitteita ja mahdollisia toimenpiteitä metsätalouden kestävyden edistämiseen

Tavoitteet

Puuntuotannon kestävyden turvaaminen ja laatupuun kasvat

Ilmastonmuutoksen hillintä ja sopeutuminen

Monimuotoisuus ja vesiensuojelu

Metsätalouden infrastruktuuri

Toimenpiteet

Metsänuudistaminen ja laadukas viljelymateriaali
Oikea-aikainen taimikonhoito ja nuoren metsän hoito

Lannoitus

Suometsänhoito

"Vajaatuottoisten" metsien uudistaminen ja pellonmetsitys

Luonnonhoidon lisääminen talousmetsissä

Laaja kirjo luonnonhoitohankkeita

ML 10 § suojelu ja ympäristötukisopimukset

Suometsien hoito ja uudistaminen

Metsätien perusparannus ja uuden metsätien rakentaminen

Tilusjärjestelyt

Suometsänhoitoon liittyvä ojien kunnostus ja vesiensuojelurakenteet

11.6.2018

Kustannustehokas hallinnointi ja laadun varmistus

- Joustava siirtyminen voimassaolevasta uuteen kannustejärjestelmään
 - Muutokset tehtäisiin voimassaolevaan tukijärjestelmään
- Sähköiset hakemukset ja päätökset
 - Olemassa olevat järjestelmät toimivat hyvin
- Työn jälkikäteisen rahoittamisen mahdollisuus yhden tilan metsänhoitotöissä
 - Mahdollistaa nykyistä yksinkertaisemmat tuenhaku- ja tarkastusmenettelyt
 - Resurssisäästöt sekä metsäkeskuksessa että toimijoilla
 - Nykyehtojen mukaan voidaan toteuttaa vain de minimis-tuella
- Mahdollisimman yksinkertaiset rahoitusehdot
 - Helposti todennettavat rahoitusehdot (työ tehty oikeassa kohteessa)
 - Mitä alhaisempi tuki sitä yksinkertaisemmat rahoitusehdot
 - Tasatuki hehtaaria kohden tilakohtaisissa toimenpiteissä

Kustannustehokas hallinnointi ja laadun varmistus

- Paikkatietojen hyödyntäminen
 - Valuma-alue suunnittelu suometsien hoidon edellytys
 - Kaukokartoitusaineiston käyttö rahoitusehtojen täyttymisen tarkastuksessa
 - Esimerkiksi vesakoitumisindeksi taimikonhoidossa
- Omavalvonta laadun varmistamiseksi
 - Hyödyttää niin metsänomistaja, työntekijää, teettäjää kuin rahoittajaa
 - Kehitetään automaattisia ja yksinkertaisia omavalvonta menetelmiä

Ehdotus tuettavista toimenpiteistä

Kannustejärjestelmä

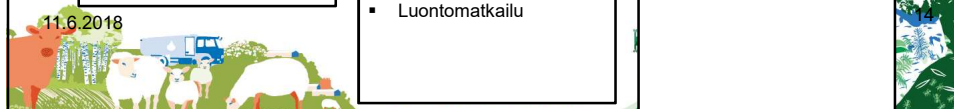
- Kulutus metsänuudistamisen yhteydessä
- Paksusammalkuuskoivien uudistaminen
- Taimikon hoito/Nuoren metsän hoito
- Terveyslannoitus
- Suometsän hoito
- Metsätien tekeminen
- Ympäristötukisopimukset
- Metsäluonnon hoitohankkeet

Maaseutuohjelma

- Neuvontakampanjat
- Metsänomistajien koulutus
- Pellonmetsitys
- Metsätalouden pienimuotoinen yritystoiminta
- Bioenergian käytön edistäminen
- Ekosysteemipalvelut
 - Maa- ja metsätal. yhteiset vesiensuojelutoimenpiteet
 - Pellon ja metsän vaihtumisvyöhykkeet
- Luontomatkailu

Muu rahoitus

- Tilusjärjestelyt/MML
- Paikkatiedon hyödyntäminen/SMK
 - Valuma-alue suunnittelu
 - Luonnonhoidon priorisointi

Kulotus

- Metsänhoidollinen kulotus
- Tuki myönnetään metsänuudistamisen yhteydessä toteutettavasta kulotuksesta aiheutuviin kustannuksiin
- Tuki on xx euroa hehtaaria kohden
- Kohde voi sisältää säästöpuun polttoa, jolloin tukea maksetaan tavanomaista suuremman säästöpuumäärän poltosta aiheutuvan tulonmenetyksen korvaamiseen.

Paksusammalkuusikoiden uudistaminen

- Tukea myönnetään pohjoisessa Suomessa esiintyvien, puuntuotannollisesti metsänkasvatuskelpoisten paksusammalkuusikoiden uudistamisesta aiheutuviin kustannuksiin
 - Kuinka tarkasti pystytään määrittelemään tuettavat kohteet ja rahoitusehdot?
 - Metsävaratietojen hyödyntäminen
- Tukea myönnettäisiin xx euroa hehtaaria kohden
- Tukea ei makseta metsälain metsänuudistamisveloitteen laiminlyömisen johdosta syntyneiden vajaapuustoisten tai vähäarvoista puustoa kasvavien metsien uudistamiseen

Taimikon hoito/Nuoren metsän hoito

Taimikon hoito

- Määritellään työläjin sisältö
 - Taimikon varhaishoito
 - Varttuneen taimikon hoito
- Tukikelpoisuus ja työn jälki tarkastetaan metsävaratietoihin perustuvan vesakoitumisindeksin avulla digitaalisesti
- Koko maassa saman suuruinen de minimis-tuki xx euroa/ha
- Riistatiheikköjä hyväksytään hankkeella enintään 10 % pinta-alasta kuitenkin enintään yhteensä 0,5 ha
- Sekapuuston suosiminen siten, ettei kasvatettavan puuston tuotos alene
- Selkeä tavoite, että varttuneet taimikot ovat hyvässä kasvukunnossa

Nuoren metsän hoito

- Määritellään työläjin sisältö
 - Puretaanko jo syntyneitä hoitorästejä?
 - Raivataanko ensiharvennusten alikasvosta?
- Tukikelpoisuuden määrittely poistetun rungon keskikoon perusteella
- Tukikelpoisuus todetaan korjuukoneelta saatavan hakkuuasiakirjan perusteella
- Koko maassa saman suuruinen de minimis-tuki xx euroa/ha kuin taimikon hoidossa
- Riistatiheikköjä hyväksytään hankkeella enintään 10 % pinta-alasta kuitenkin enintään yhteensä 0,5 ha
- Sekapuuston suosiminen siten, ettei kasvatettavan puuston tuotos alene

Terveyslannoitus

- Tukea myönnettäisiin pääpiirteittäin kuten nykyisinkin
 - Suometsien tuhkalannoitukseen ilman, että tarvitsee erikseen selvittää puuston ravinnehäiriöitä
 - Boorilannoitukseen kohteella, jonka maaperässä esiintyy boorin puutosta
- Tukea myönnettäisiin hankkeen kokonaiskustannuksiin kuten nykyisin
- Kohde vähintään 2 hehtaaria
- Vesiensuojelusta huolehdittava sekä suunnittelu- että toteutusvaiheessa

Suometsän hoito

- Tukea myönnettäisiin suometsissä metsänuudistamisen, ojaston kunnostuksen, vesiensuojelun ja vesiensuojelurakenteiden sekä piennarteiden suunnittelukustannuksiin.
- Lisäksi tukea myönnettäisiin ainakin vesiensuojelurakenteiden ja piennarteiden toteuttamiseen (muut toteutuskustannukset?)
- Tuen määräytymisessä ei tarvitsisi ottaa huomioon puunmyyntituloja.
- Suometsän hoidossa edellytettäisiin, että hankkeiden suunnittelussa käytetään paikkatietoon perustuvaa valuma-alue-tietoa ja sen nojalla esitettyjen vesiensuojelunäkökulmien ja -menetelmien huomioonottamista.
- Tukea myönnettäisiin sekä yhden tilan että tilojen yhteisiin hankkeisiin.
- Ongelmana tällä hetkellä yhteishankkeiden koostaminen.
 - Kohdealueet löytyvät metsävaratiedoista vain yleisellä tasolla
 - Tuensaaja on aina yksityismetsänomistaja
 - Suunnitelman laatija ja toteuttaja voivat olla eri organisaatioita

11.6.2018

Metsätien tekeminen

- Rahoitusehdot säilyvät nykyisellään, mutta rumpujen ja siltojen asentamisessa ja korjaamisessa otetaan huomioon vesieläiden elinolosuhteet mm. vaellusesteiden poistaminen
- Tuki metsätien tekemisen kokonaiskustannuksiin säilyy nykyisellään
 - Yksitystien perusparannus
 - Uuden metsätien rakentaminen
- Metsätien perusparannus
 - Tiekunta päättää perusparannukseen ryhtymisestä
 - Tiekunnan päätöksen perusteella yksityiset metsänomistajat hakevat tukea
- Ongelmia on tällä hetkellä metsätiehankkeiden aikaansaamisessa
 - Tiekuntien passiivisuus
 - Tuensaaja on yksityismetsänomistaja ei tiekunta
 - Suunnitelman laatija ja toteuttaja voivat olla eri organisaatioita

11.6.2018

Ympäristötukisopimukset

- Tuetaan samojen periaatteiden mukaan kuin nykyisinkin 10-vuotisia ympäristötukisopimuksia
- Tuella asetetaan vähimmäismäärä kuten nykyisinkin
- Hakemusmenettelyä yksinkertaistettaisiin ja hakemusten valmistelu tehtäisiin Metsään.fi palvelun kautta
 - Kohteiden valmistelussa toimijat laajasti mukaan
 - Metsänomistajalle tieto, jonka perusteella hän tekisi rahoitushakemuksen
 - Kohteiden tarkistuksen tekee rahoittaja eli metsäkeskus
 - Päätös ja sopimus sähköisesti
- Pyritään vaikuttamaan komissioon, että myös luonnonarvojen perusteella (kuten lahopuu) voitaisiin maksaa tukea eikä ainoastaan arvioitujen hakkuutulojen menetyksen perusteella

Metsäluonnon hoitohankkeet

- Yhden tilan tai useamman tilan yhteiset hankkeet
- Tuki suunnittelu- ja toteutuskustannuksiin kuten nykyisin
- Tuen määrälle asetetaan vähimmäismäärä kuten nykyisin
- Laaja kirjo hankkeita
 - Elinympäristöjen kunnostus
 - Suoelinympäristöjen ennallistaminen
 - Toimenpiteet tavanomaista laajempien vesistöhaittojen estämiseen tai korjaamiseen
 - Säästöpuiden poltto
 - Metsäluonnolle haitallisten vieraslajien torjunta
 - Maisema-, virkistys- ja kulttuuriarvoja korostavat hankkeet
- Hankkeiden priorisoinnissa käytetään metsäkeskuksen paikkatietoaineistoa
- Tavoitteena vesipuidedirektiivin (VPD) ja Metso-ohjelman toimeenpano
 - Alueelliset luonnonhoitosuunnitelmat (totelmat)

